

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 28. marca 1866.

Gospodarske stvari.

Murba pomočnica kmetijstvu.

Žalostni časi so nastopili za kmetijstvo, posebno v taci krajih, kjer so se kmetje najbolj pečali s pride- lovanjem žita, pa so zanemarjali sadjorejo in niso trave in detelje kaj več sejali. Žito, če le ni prav slaba letina v Banatu, na Rusovskem in v družih vnanjih krajih, je zdaj skor po nič; lani niso v naših krajih pridelali žita obilo, in vendar ga je vse polno in je cena nje- gova tako nizka, da je čuda. Zakaj to? Zato, ker se ga iz Siska, Trsta in družih krajev dovaža toliko, da bi ga pri nas ne manjkalo, ako bi ga tudi skor nič ne pridelali.

Vse to, ker skušnje tako učé, bi moralo našim kmetom oči odpreti, da po starem kopitu ne gré več; svet se je prekucnil, in mi ž njim. Treba je tedaj mi- sliti na druge pridelke, treba tedaj preurediti marsikaj.

Med drugim nam murba obeta lep dobiček, ker svila (žida) še nikoli ni bila po nič. Pa zakaj „Novice“ tako živo že več let priporočajo rejo murb in pride- lovanje svile? Zato, ker

- 1) je gotovo, da perje naših murb je bolje mimo la- škega, zato tudi kokoni naši več svile dajó kakor laški;
- 2) en oral zemlje pri nas veljá od 100 do 300 gold., na Laškem pa v tistih krajih, kjer imajo murbe zasajene in svilo pridelujejo, veljá do 3000 gold.; tako visoko cenopa ima svet le zavoljo murb, ker ondi perje prodajajo po 4 gold. cent in še više;
- 3) visoka cena zemljišč sili Laha, da skuša iz drage zemlje dobiti kar največ more; tudi je ljudi ondi sila veliko — na eni kvadratni milji biva sém ter tjè po 36.000 ljudi; taka obila množica pa zopet prebivavce sili, da napenjajo vse žile, da se pre- redé. Pri nas je to bolje; pri nas je tam le 1 člo- vek, kjer jih je na Laškem 10; te okoliščine so nam tedaj bolj ugodne, da moremo že z manjšim zemljiščnim pridelkom zadovoljni biti; s tem pa si poravnamo pri nas tudi to, kar je pri nas zemlja manj rodovitna kakor na Laškem.

Da pomagamo tedaj našemu kmetijstvu na bolje, čvrsto se je treba poprijeti murb in svile. Prva skrb naj bode tedaj umnim našim kmetovavcem, da si zase- jejo ali zasadijo prav veliko murb, in sicer mur- bovega grmovja. Pri potih in cestah in tudi drugod ostaja še zmiraj dovolj prostora za visoke murbe.

Murbe v podobi grmovja saditi, priporočamo zato

- 1) ker z murbovega grmovja moraš že v 4. letu perje dobivati, z murbovega drevesa pa prav za prav še le v 10. letu;
- 2) vsak logar vé, da nizki les ali grmovje veliko več stelje daje, ker več listja odpada z grmovja kakor

z visocega drevesa. Ker pa svilorejec mora po tem hrepeneti, da veliko listja (perja) dobiva, tedaj je očitno bolje, da si izreja murbovo grmovje;

- 3) za rejo svilnih črvičev (židnih gosenic) naj se zmiraj le najviše mladice do 2 ali 3 očés na deblu izre- žejo; kajti le te imajo najbolje perje, ker ga solnce obseja. Iz očés se kmalu potem izcimijo nove brsti, ki se pod vodstvom družih mladík okoli njih hitro izcimijo in so zimske pozebljine varne, če tudi se do jeseni niso mogle do dobrega oleséniti.

Kdor tako glešta svoje murbe, si more po sviloreji že v malo letih na oralu zemlje najmanj 80 gold. do- hodka napraviti. Al ni to lep dobiček, ako se pomisli, da oral gozda (boršta) pri nas na leto le po 5 gld. donaša?

Po sviloreji moremo si tedaj ne le veliko in lepe svile pridelati, temuč tudi vrednost zemljišč povi- šati in delavcem, ki jih nadloge tarejo, zaslužka nakloniti.

Ne mislite, dragi kmetje, da so to le prazne besede, jalova priporočila! Skušnje domače in družih dežel po- trjujejo, kar smo rekli.

Poprimite se tedaj murb, ker prvo je, da si jih zasadimo veliko. Murbe so klaja svilnim črvičem. Šaj vse drugo poljedelstvo vam lahko ostane po starem; le zraven tega začnite si murb zasajati, da kadar dorastejo, imate potem nove dohodke. Al to ni nič, da si zasadite le sém ter tjè kako murbico, — treba jih je na sto in sto, in res najbolje v grmovje, v žive meje zasajenih.

Mlade murbice se kupijo, ali, če hočete murbovo rejo celó z majhnimi stroški pričeti, odločite si zem- ljišče, pa murbovo seme sami sejte, ki se lahko in po ceni dobí (na vrtu kmetijske družbe v Ljubljani se lot tacega semena, ki dá veliko veliko murbic, dobiva za 20 kr.) Skor vsaka zemlja je dobra za-nje, le mokra ali težka ilovnata ne; naredijo se gredice podolgoma ali po širjavi po čevelj saksebi, pa se seme vseje plitvo v nje, a ne pregloboko, ker sicer šibka cimica težko skozi zemljo prebóde; ako je suho, naj se jim priliva; v 2. ali 3. letu naj se presadijo na svoje mesto. Seme se seje spomladi, pa tudi v jeseni.

„Novice“ so v prejšnjih letih vés nauk murbo- in sviloreje popisale, pa imamo tudi dobre bukvice za to.

„Novice“ in „Pratika“ se morejo ponašati, da so po Kranjskem in tudi družih slovenskih deželah že po- magale, da se je na milijone murb zasadilo, — al še premalo, še premalo se zavedajo naši kmetje te koristne reje — zato vnovič povzdignemo glas: Slovenci! po- snemajte Laha!

Koristnost suhe detelje pozimi.

Ko tako imenovano štajarsko deteljo dvakrat po- kosimo, izraste, kakor je znano, še tretja. Ko ta do

kakih šest palcev velika izraste, se pokosi in če je mogoče, najboljše v kozolcu posuši, da lepo pirnata ostane. Ako se ti pa v tretje smili, tako majhno pokositi, ker še pri ugodnem vremenu in dobri zemlji včasih lep pridelek daje, pa za živinsko klajo obrni tisto, ki ti je jeseni nova izrastla, ko si strnišče pokosil.

Jez delam tako že kakih 15 let, in svinje mi vselej

pri dobri reji ostanejo. Ako se svinjam po dvakrat na dan pomije dajejo, se jim dá čisto suhe detelje po kake dvakrat ali trikrat, kakor je pač potreba.

Kdor še tega ne vé, naj poskusi; zagotavljam ga, da mi bo hvaležen, posebno kadar druge sušine za zimsko klajo ni moč pripraviti.

Pri sv. Krištofu na Štajarskem.

J. Z.

Neizmernemu Bitju.

Luíza Pesjakova.

Dvigni se um in prepevaj iz ječe prerevne te zemlje

Slavo in hvalo Bogú, kateri vrh neba bedí;

Dvigni se um in popiši z žarečo, hvaležno besedo

Svetih njegovih lastnost silno, nezumno premoč.

Drzno, nečimerno bode gotovo tvoje početje

Kajti očitna dovolj lastna nezmožnost ti je,

Ali Bog je ljubezen in njej se le bližaj brez straha!

Tebi prečistemu duhu neznana je vsaka sestava;

V bitji enojen in prost kakor v dejanji si vsem;

Ravno zató si nezmeren in čuda si poln ino vzvišan,

Ker veličastnosti dom vselej enojnost je b'la.

Tebi se klanjamo, tebe le molimo v resnici in v duhu;

Čistosti tvoje plamen greje krepčaje srce,

Svetost razsiplje in zlogo in mir in blagoslov vedno.

Slava in čast ino hvala večnosti večnemu kralju,

Kteri od veka do zdaj ino na veke živí;

Predno vpodobil nebó je in zvezdice, solnce in luno,

Gore in krasno zemljó — vladal je že ino bil.

Zemlja preide, vse spremeni se, vse se postara,

Prešlo celó bo nebó, ali ostal bode On,

Nepremisljiv bode večno, Večni pojema ne bode.

Vsepričujoči Gospod, povsod si na zemlji, vrh neba,

V solncu presvitlo žariš, sladko se v zvezdah smehljaš;

V sape vršenji te slišim in v tresku gromenja,

V cvetji te najde pogled kakor v samoti puščav,

Slutim te v petji pogozdnem, v šumenji penečih valov —

Tebe pozdravljam povsod, kamor se koli ozrem,

Zlasti srečujem in čutim te v revnosti lastnega srca.

Groza presveta se v meni prebuja in sladko veselje;

Kedar si misli srcé: vsegavedoč si moj Bog!

Tvoje presvitile oči — jasnejše ko solnce nebeško —

Brezna predirajo noč ino globino morjá.

Dobro ti zuano je bilo vse stvarstvo že predno je bilo,

Misel vsaktero ti veš, britkosti šteješ solzé,

Skrivnost zgine pred tabo in zmota pretemna preide.

Vsegamogočen si, Stvarnik vesoljnosti krasne, nezmerne,

V rokah se ziblje ti svet, kakor venoče peró;

Kaj je človeka vmrljivega prizadevanje ubogo,

Ako premišlja to moč, ktera končuje na hip

Stvarstvo prekrasno, pahnivši spet v prah, kar 'z praha
je vzela,

Ako primerja si moč, ki si postavlja spomin

V rožici, kateri cvetje varuje nevihti nakljube.

Kdor se le drzne tebe premišljati, ljubi te srčno,

Al zadosti častil, vendar ne bo te nikol';

Ti si bitje izvirne svetosti in tvoje le slave

Polno osvetje je vse, polno le nje je nebó.

Tebi, presveti svetosti se gnjusi, kar je nečisto,

Svetemu ljubo je to, kar 'ma ljubezen za vred,

Stezico kažeš nam tjekaj, kjer večna doni ti hosana.

Ogledovaje kraljestvo narave strmím vsa zavzeta,

Čuda mi vredna za res bilka je vsaka in črv,

Kras vsega stvarstva: božjo podobo, človeka prečislam

In osteklí mi okó, ko se po svodu ozré.

O, globočina bogastva, modrósti ino spoznanja!

Nikdo ti svetoval ni, nikdo še ni te umel,

Nerazumljive so poti, premodri so tvoji nameni.

V roki sodnikovi tehtnica vedno je zlata, pravična,

Vsakemu ceni na njej vrednost njegovih dejanj.

Resne, vpravičene same ob sebi njegove so sodbe,

Svitel je božji pogled, jasen njegov je ukaz.

Torej le upaj pretrdno, ako te vse zaničuje,

Ako preganja te svet, vbogi popotnik zemljé,

Saj te podpira uteha nebeška: Bog je pravičen!

Da bi dobroto tvojo nezumno dostojno izrekle,

Ni jih na zemlji besed, ni jih v nebesih glasov;

Žarke njene nebeške raztezaš čez stvarstvo vesoljno:

Ladjo privajaš na breg, da je ne vniči natok,

Slepeca brezna ubraniš in solze otiraš nesreči,

Materno pošlješ srcé detetu, da mu je varh,

Ino preskrbno bediš nad siroto, da s poti ne zajde.

Kedar nada presvitla človeka nezvesto zapušča,

Ko mu obupanja bol dušo trpinči z močjó,

Takrat se bliža ubogemu sladko poslanstvo nebeško:

Da zanesljiv ino mil mili nebes je Gospod.

Sina zgubljenega sveto usmiljenje cló še objema,

Da se mu milosti vek zopet na novo smehljá,

Milosti, ktera z življenjem plačala je grehe človeštva.

Res veličasten po svojih lastnostih Stvarnik si modri,

In z veličastva kalí slava nebeška ti v last.

Sam po sebi si vzvišan al zvišanost tud' razodevaš,

Tvoja mogočnost je vir, milost nje čisti odtok.

Nado, pokornost, ljubezen izbujaš v vesoljnosti celi,

Ino odmev teh čutil krepko se v meni glasi,

Ko ti poklanjam, Mogočni, revne te pesmi daritev! —